

MALİYYƏ SABİTLİYİ İCMALI

(2013 il və 2014-cü ilin I rübü)

Bakı – iyun 2014

Mündəricat

1. Bank sisteminin fəaliyyət göstərdiyi mühit

- Qlobal iqtisadiyyat
- Azərbaycanda makroiqtisadi vəziyyət

2. Bank sisteminin inkişafı

- Bank sisteminin maliyyə vasitəçiliyi
- Bank sisteminin dinamikası
- Bank sistemini gəlirliyi
- Bank sisteminin kapitallaşması
- Kredit riski
- Likvidlik riski

3. Ödəniş sistemləri

1. Bank sisteminin fəaliyyət göstərdiyi mühit

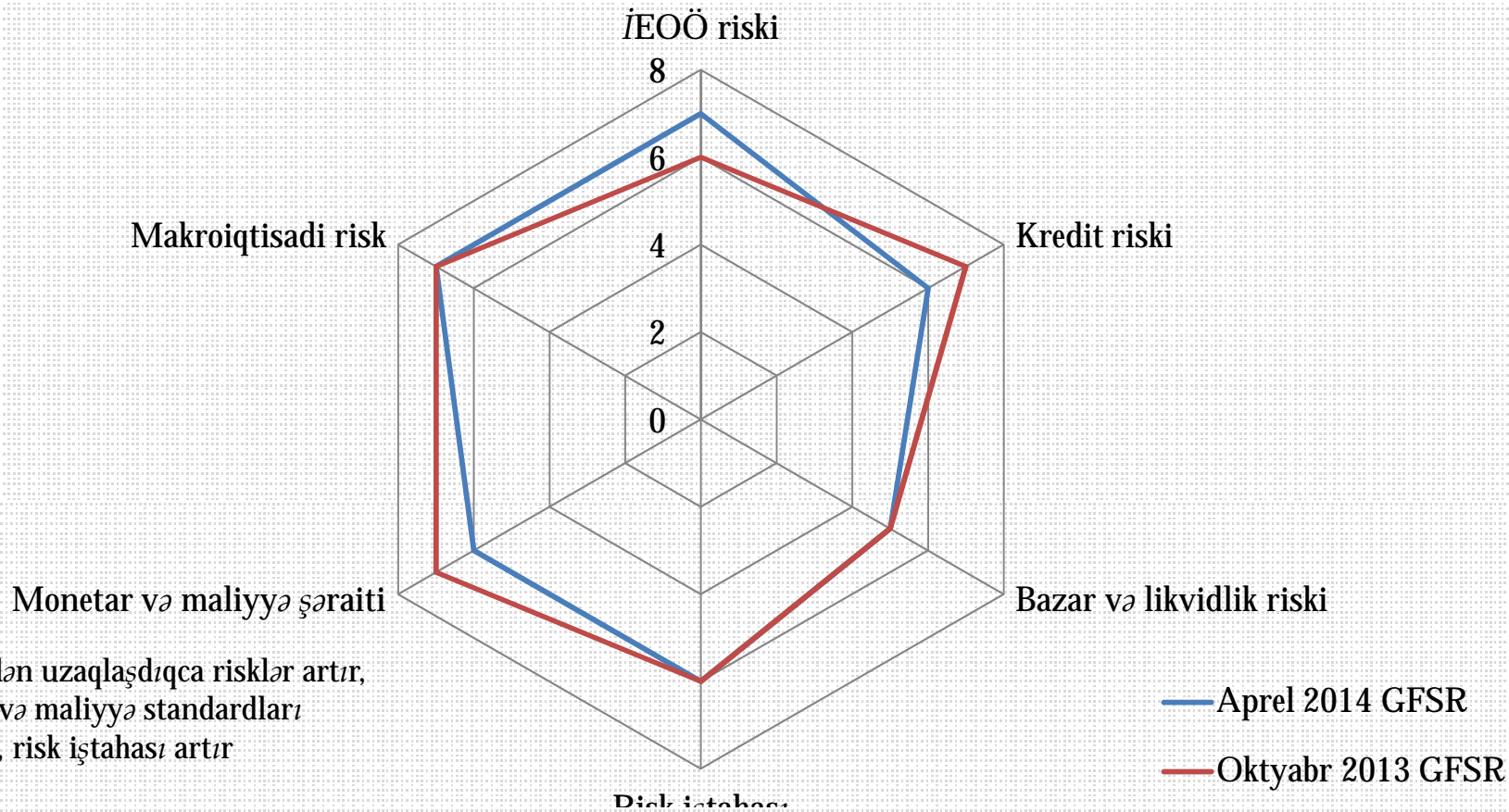
Qlobal iqtisadiyyat: İqtisadi artım

	2012	2013	Proqnoz (QİP- aprel 2014- cü il)		QİP-n 2014-cü ilin yanvar ayındakı proqnozla müqayisədə	
			2014	2015	2014	2015
Dünya iqtisadiyyatı	3.2	3.0	3.6	3.9	-0.1	-0.1
İnkişaf etmiş ölkələr	1.4	1.3	2.2	2.3	0.0	0.0
ABŞ	2.8	1.9	2.8	3.0	0.0	0.0
Avrozona	-0.7	-0.5	1.2	1.5	0.1	0.1
Yaponiya	1.4	4.5	1.4	1.0	-0.3	0.0
İnkişaf etməkdə olan ölkələr	5.0	4.7	4.9	5.3	-0.2	-0.1
Mərkəzi və Şərqi Avropa	1.4	2.8	2.4	2.9	-0.5	-0.2
MDB	3.4	2.1	2.3	3.1	-0.3	0.1
İnkişaf etməkdə olan Asiya	6.7	6.5	6.7	6.8	0.0	0.0
Latın Amerika və Karib hövzəsi	3.1	2.7	2.5	3.0	-0.4	-0.3

- Qlobal iqtisadi artım 2013-cü ilin ikinci yarısında yüksələrək 3.7% təşkil etmişdir
- BVF-nin proqnozlarına əsasən 2014 və 2015-ci illərdə qlobal iqtisadi aktivlik artacaqdır.

1. Bank sisteminin fəaliyyət göstərdiyi mühit

Qlobal iqtisadiyyat: Risk xəritəsi*

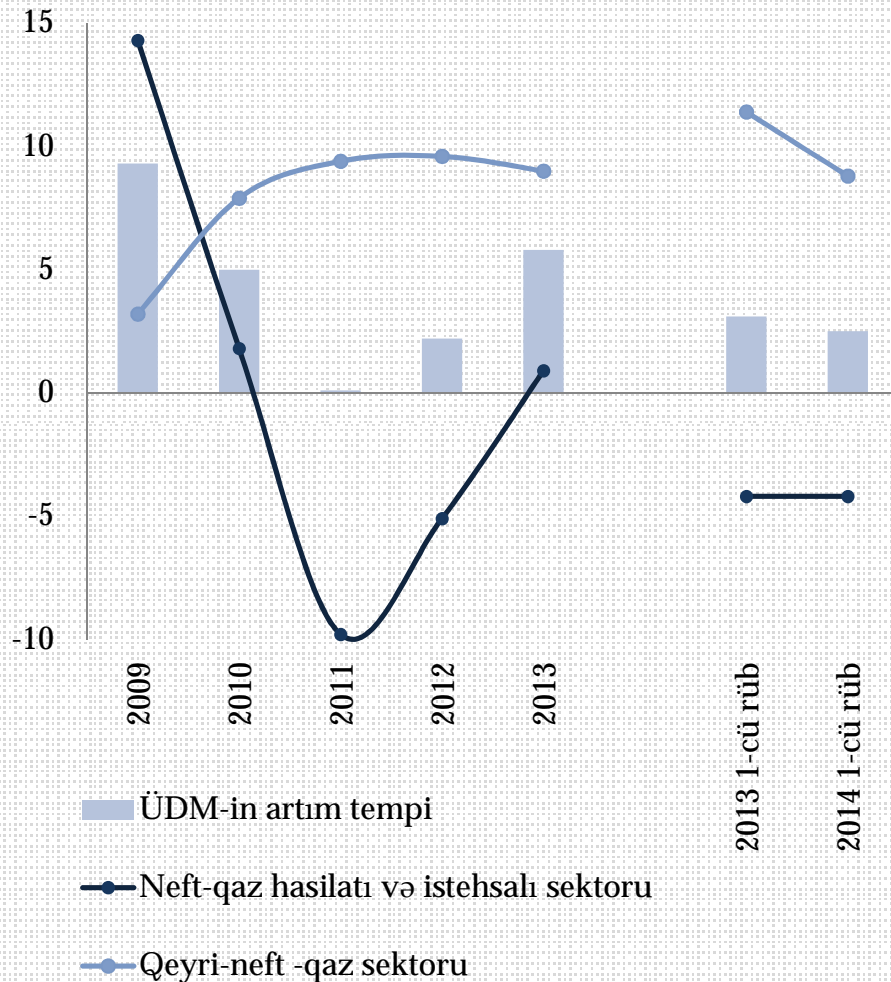
* Mərkəzdən uzaqlaşdıqca risklər artır, monetar və maliyyə standartları yumşalır, risk iştahası artır

- Qlobal miqyasda maliyyə sabitliyi üçün risklər transformasiya edir:
  - İİÖ-də risklər azalır, İEOÖ isə yeni risklərlə üzləşirlər.
- Makroiqtisadi risklər 2013-cü ilin oktyabr ayı ilə müqayisədə dəyişməmişdir.
- ABŞ-da yumşaq pul siyasətinin normallaşması global monetar və maliyyə şəraitinin sərtləşməsinə səbəb olmuşdur.
- Avrozonada bankların kapitallaşmasının davam etməsi kredit risklərinin azalmasını dəstəkləmişdir.

1. Bank sisteminin fəaliyyət göstərdiyi mühit

Azərbaycanda makroiqtisadi vəziyyət: İqtisadi artım

ÜDM-in dinamikası
(ötən ilin müvafiq dövrünə %-lə)

İqtisadi aktivlik proqnozları

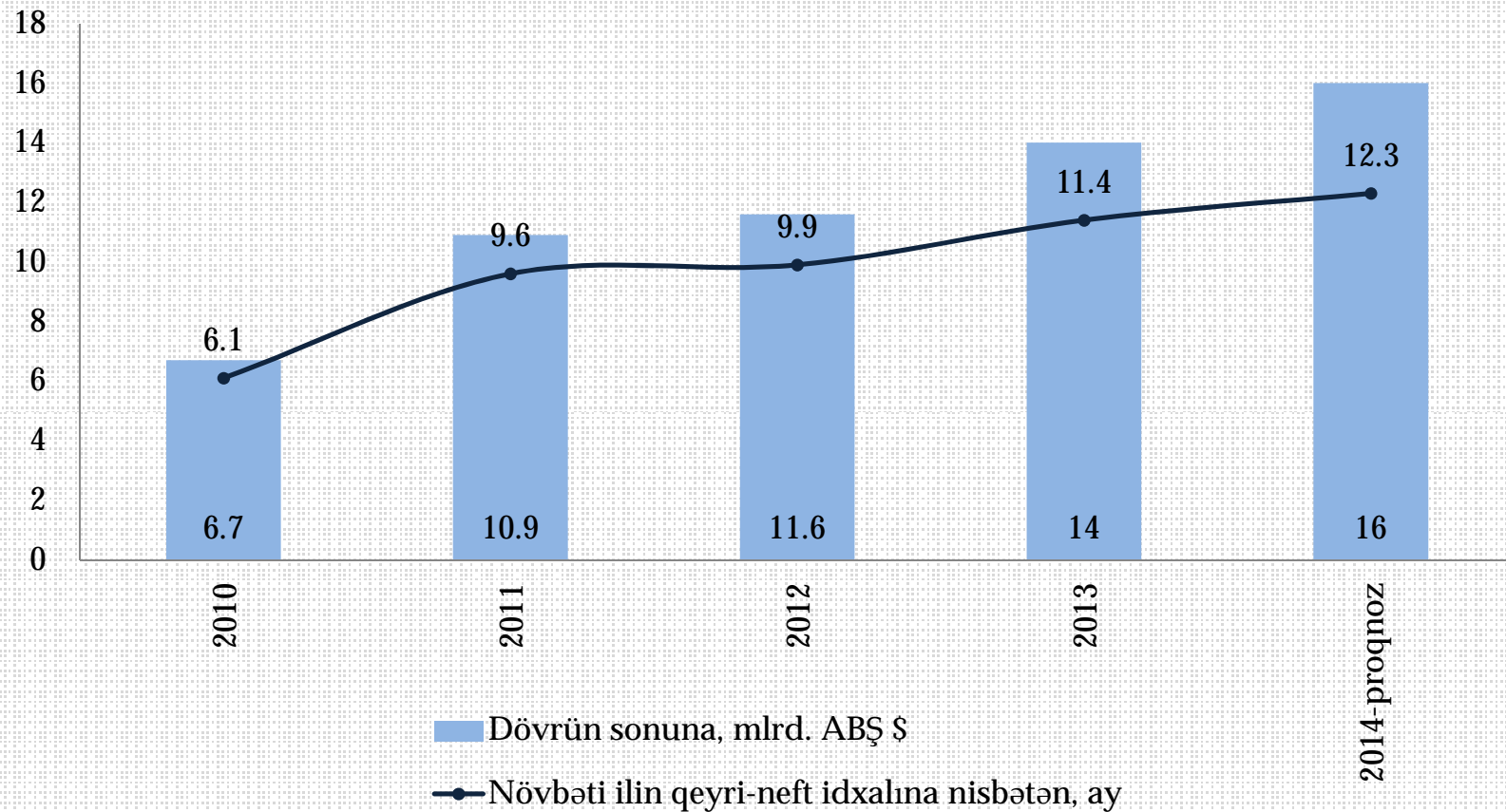
Təşkilatın adı	2014	2015
Beynəlxalq Valyuta Fondu	5.0	4.6
Dünya Bankı	5.2	4.1
Asiya İnkişaf Bankı	5.0	4.8

- 2013-cü ildə ÜDM real ifadədə 5.8% artaraq 57.7 mlrd manat olmuşdur
- ÜDM-in 56.6%-i qeyri neft sektorunun payına düşmüşdür.
- 2014-cü ilə Azərbaycan ÜDM-nin artımı müxtəlif institutar tərəfindən 5% və 5.2 % proqnoz edilir.

1. Bank sisteminin fəaliyyət göstərdiyi mühit

Azərbaycanda makroiqtisadi vəziyyət: Xarici mövqe

AMB-nin valyuta ehtiyatları

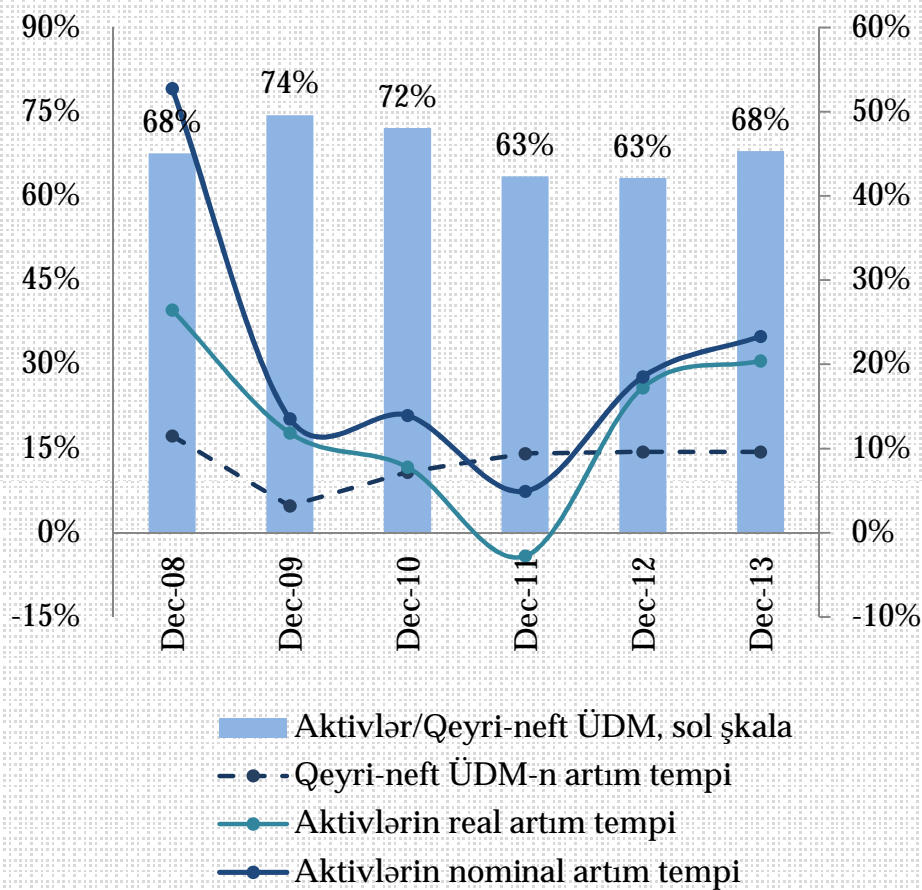

- AMB-nin valyuta ehtiyatları 2013-cü ildə 21% artaraq 14 mlrd. ABŞ \$ - dan çox olmuşdur.
- AMB-nin valyuta ehtiyatları ölkənin təxminən bir illik mal və xidmət idxalı maliyyələşdirməyə kifayətdir

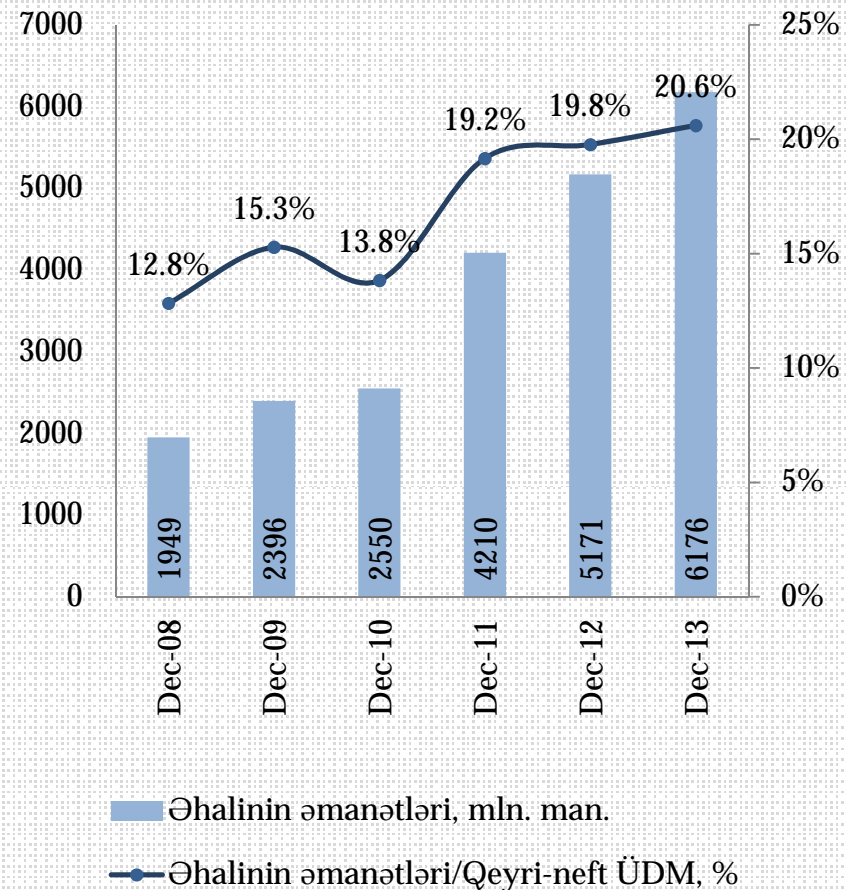
2. Bank sisteminin inkişafı

Bank sisteminin maliyyə vasitəçiliyi

Bank sisteminin makro göstəricilərinin dinamikası

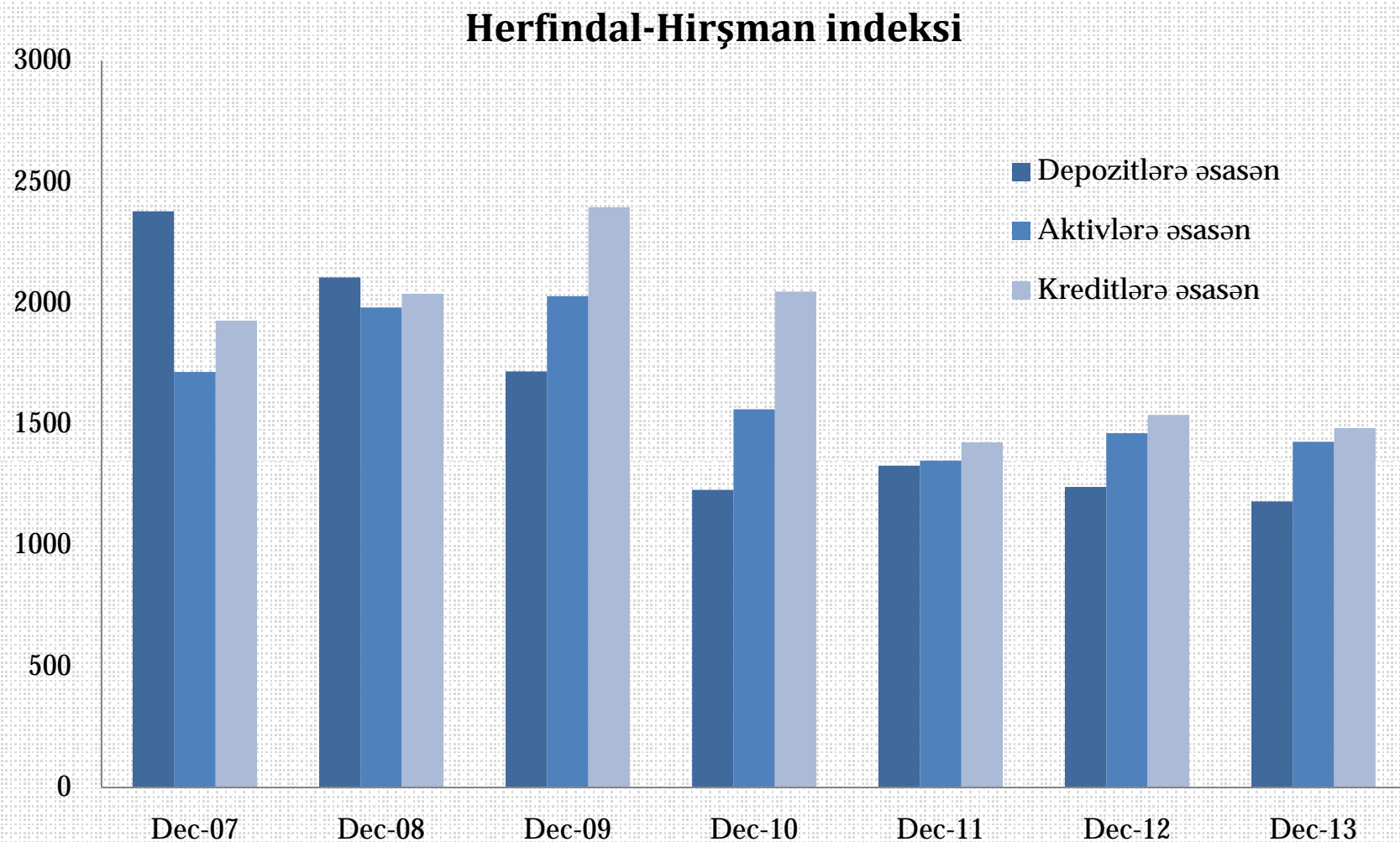
Əhalinin əmanətləri

- Aktivlərin uzunmüddətli dinamikası bank sisteminin sürətli artım fazasının daha təmkinli artımla əvəz olunmasını əks etdirir
- Əhalinin əmanətləri artım dinamikasını saxlamış, qeyri-neft ÜDM nisbəti isə 20.6%-ə çatmışdır

2. Bank sisteminin inkişafı

Bank sisteminin maliyyə vasitəçiliyi

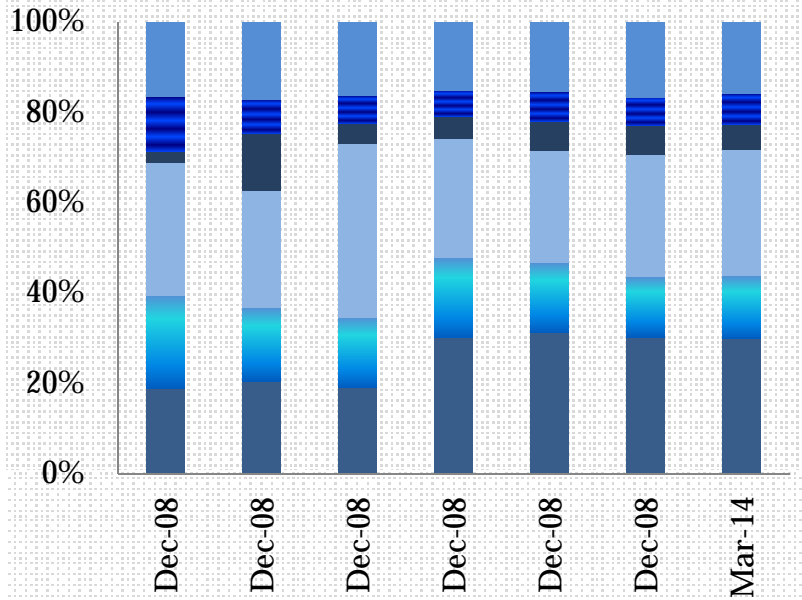
- Bankların sistem üzrə aktivlərdə, kreditlərdə və əmanətlərdə payına görə Herfindal-Hirşman indeksi 1500-dən azdır və aşağı təmərküzləşmiş bazarı tərənnüm edir

2. Bank sisteminin inkişafı

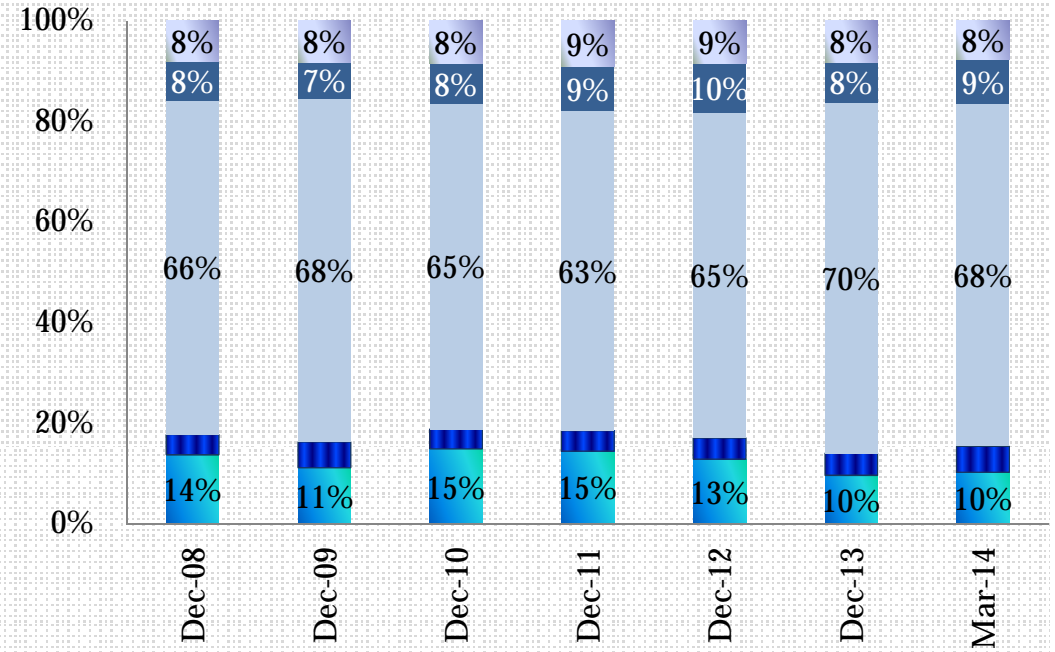
Bank sisteminin dinamikası

Passivlərin strukturu

- Əhalinin əmanətləri
- Korporativ sektorun depozitləri
- Maliyyə sektorundan alınmış kreditlər və depozitlər
- AMB qarşısında öhdəliklər
- Digər öhdəliklər
- Kapital

Aktivlərin strukturu

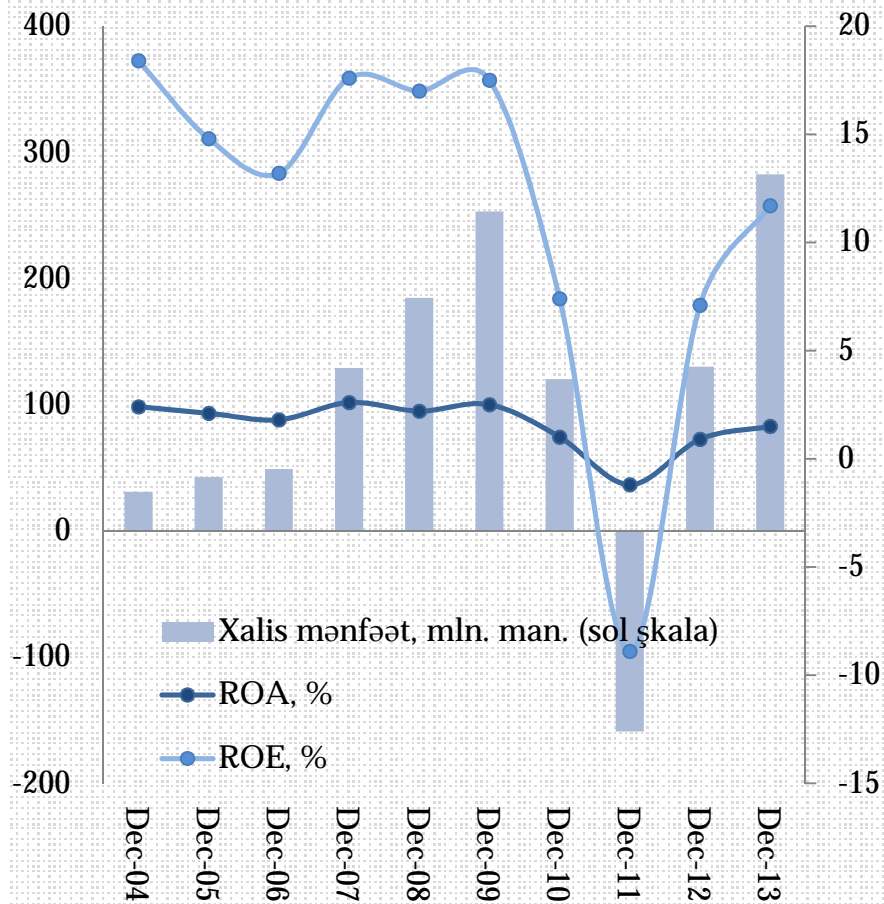
- Yüksək likvid aktivlər
- Kreditlər
- Digər aktivlər
- Maliyyə sektoruna tələblər
- İntestisiyalar

- 2013-cü ildə bankların öhdəlikləri 22% artaraq (3 021 mln. manat) dövrün sonuna 16 997 mln. manat təşkil etmişdir.
- Kredit qoyuluşları 2013-cü ildə 25.3% artaraq dövrün sonuna 14 990 mln. manat təşkil etmişdir.

2. Bank sisteminin inkişafı

Bank sisteminin gəlirliliyi

Bank sisteminin mənfəətliyi

ROA üzrə bankların qruplaşdırılması

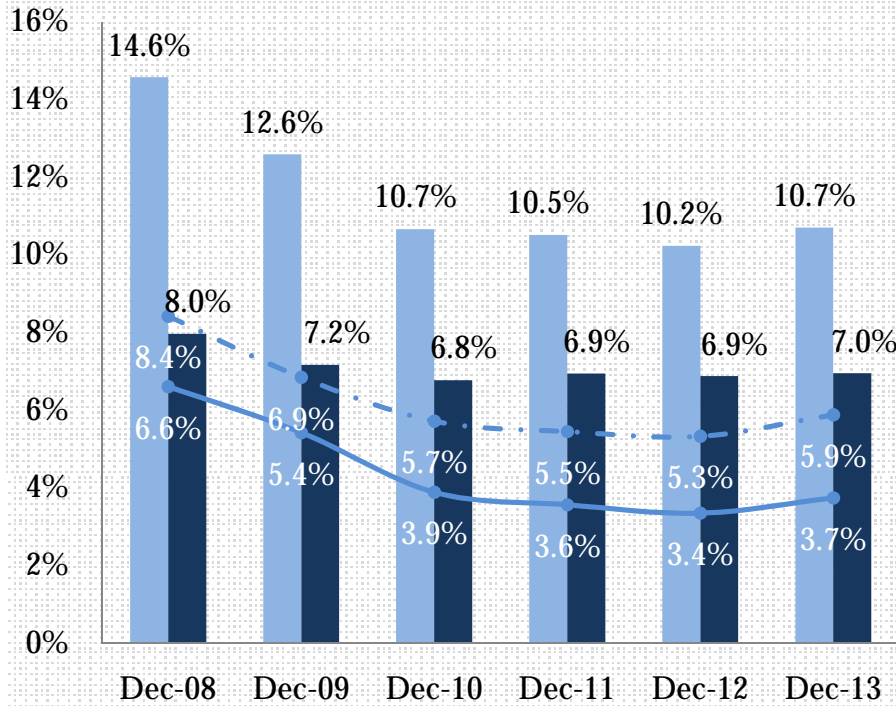
ROA	2012		2013	
	Bankların sayı	Sistem üzrə aktivlərdə payı	Bankların sayı	Sistem üzrə aktivlərdə payı
0.5% aşağı	19	19.3%	13	10.9%
0.5% - 1.0%	4	40.6%	6	43.9%
1.0% - 1.5%	5	11.4%	8	14.0%
1.5% - 2.0%	7	15.7%	4	5.8%
2.0% - 2.5%	2	1.2%	5	12.0%
2.5% yuxarı	6	11.7%	7	13.4%

- Aktivlərin gəlirliliyi (ROA) il ərzində 0.7 f.b. artaraq 1.5%, kapitalın gəlirliliyi (ROE) isə 4.7 f.b. artaraq 11.7% olmuşdur
- Sistem əhəmiyyətli banklarda mənfəətliliyin bərpası daha əhəmiyyətli olmuşdur

2. Bank sisteminin inkişafı

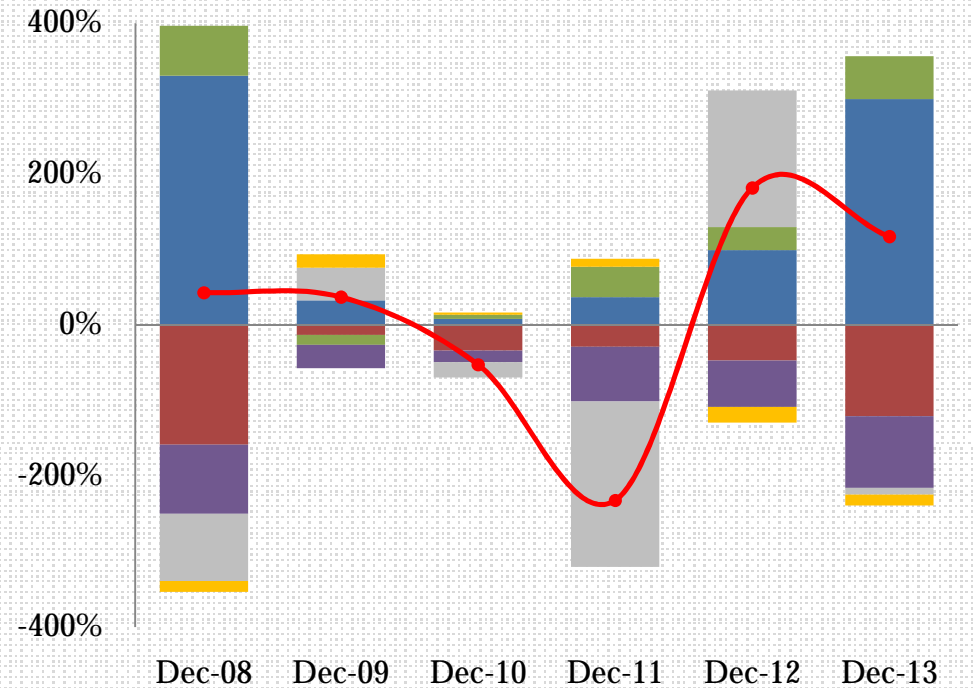
Bank sisteminin gəlirlililiyi

Faiz spredi və xalis faiz marjası

- Gəlir gətirən aktivlərin gəlirlililiyi
- Maliyyələşdirmə mənbələrinin dəyəri
- Faiz spredi
- Xalis faiz marjası

Bank sisteminin mənfəətinin artım komponentləri

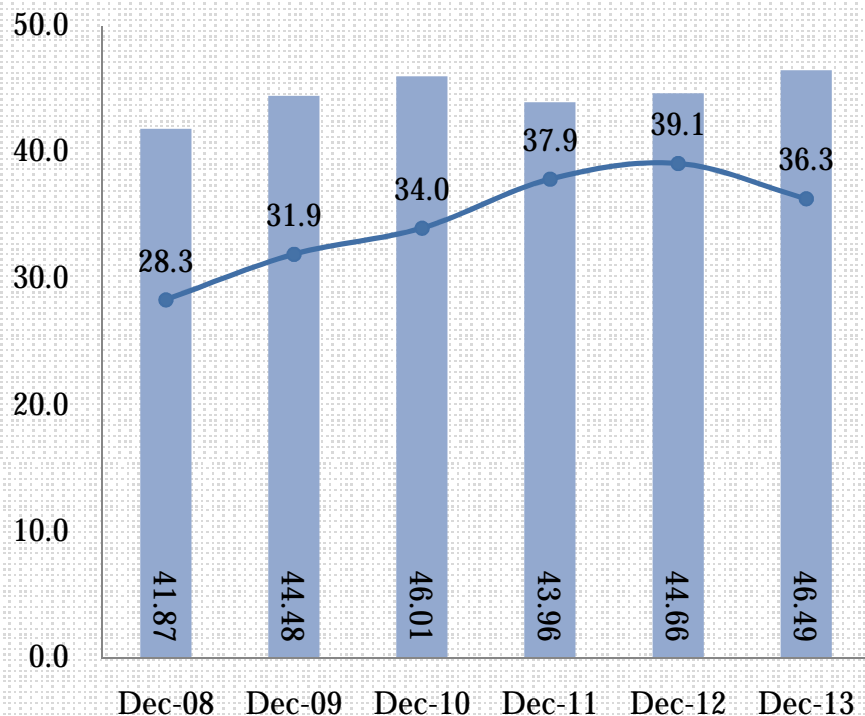
- Cəmi faiz gəliri
- Cəmi faiz xərcləri
- Cəmi qeyri-faiz gəlir
- Cəmi qeyri-faiz xərcləri
- Ehtiyatlar
- Vergilər
- Xalis mənfəət

- Maliyyə resurslarının dəyərinin il ərzində 0.1 f.b. artması halında aktivlərin gəlirlililiyi 0.5 f.b. Artmışdır
- Mənfəətin artmasının əsas mənbəyini faiz gəlirləri təşkil etmişdir

2. Bank sisteminin inkişafı

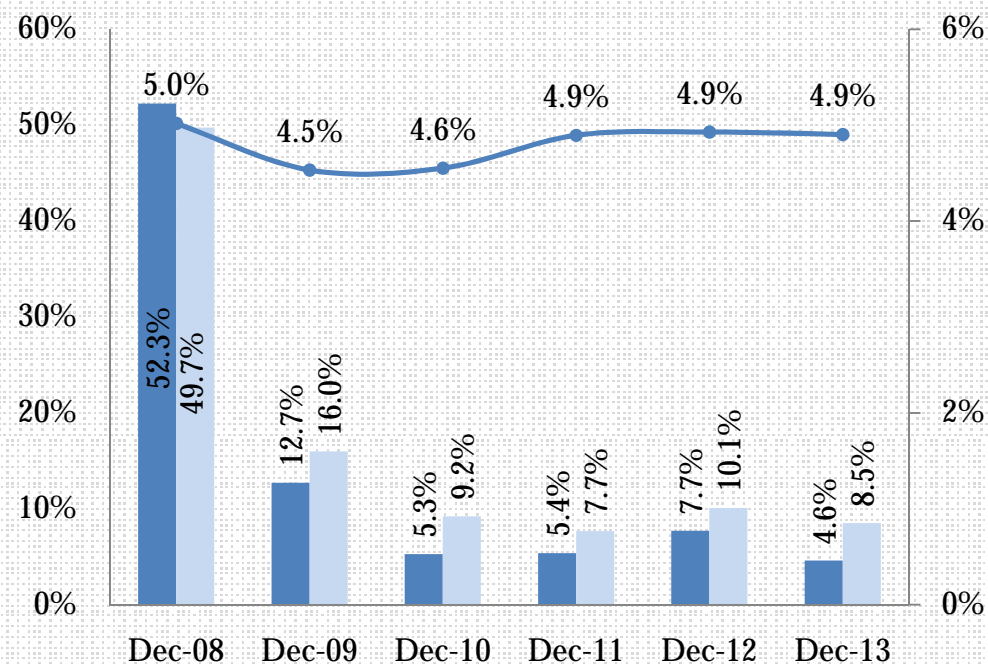
Bank sisteminin gəlirliliyi

Bank sisteminin səmərəliliyi

■ Əmək haqqı xərcləri/Qeyri-faiz xərclər, %
● Xərclər/Gəlirlər, %

Bank sisteminin vasitəçilik dəyəri

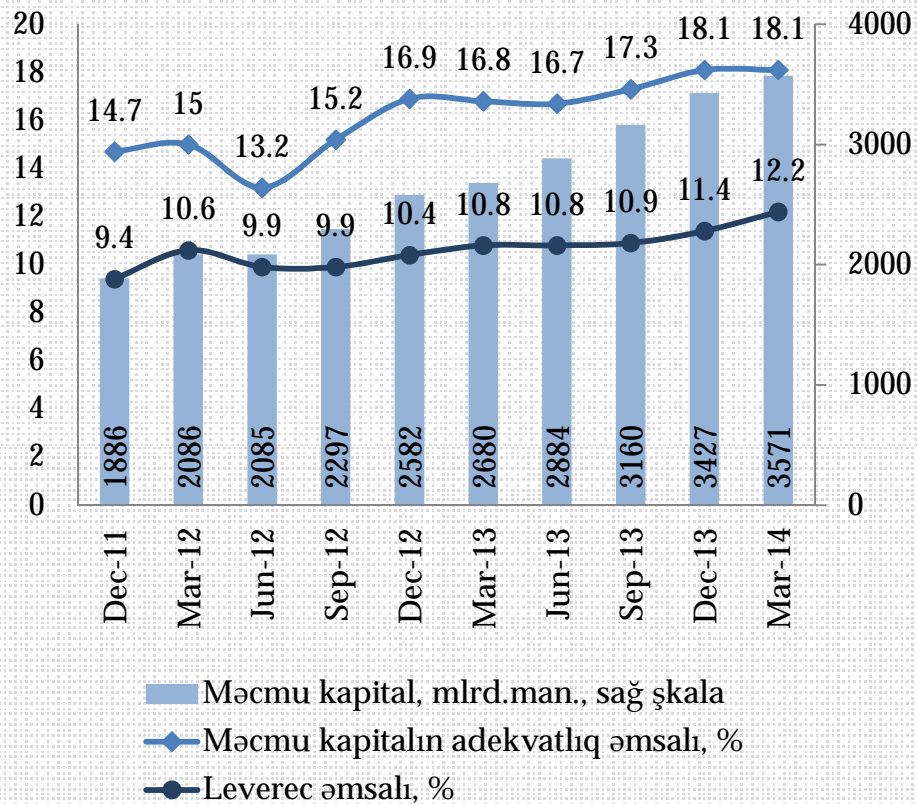
■ Cəlb olunmuş resursların artım tempi
■ İnzibati xərclərin artım tempi
● İnzibati xərclər/Cəlb olunmuş resurslar, sağ şkala

- Qeyri-faiz xərclərinin gəlirə nisbəti 2012-ci il ilə müqayisədə 2.8 f.b. azalaraq 36.3% təşkil etmişdir
- 2013-cü ildə bankların fəaliyyətinin genişlənməsi və bununla bağlı xərclərin il ərzində artması fonunda bank sisteminin vasitəçilik göstəricisi dəyişməmişdir, 4.9% səviyyəsində qalmışdır

2. Bank sisteminin inkişafı

Bank sisteminin kapitallaşması

Kapital adekvatlığı

Kapital adekvatlığına görə bankların qruplaşdırılması

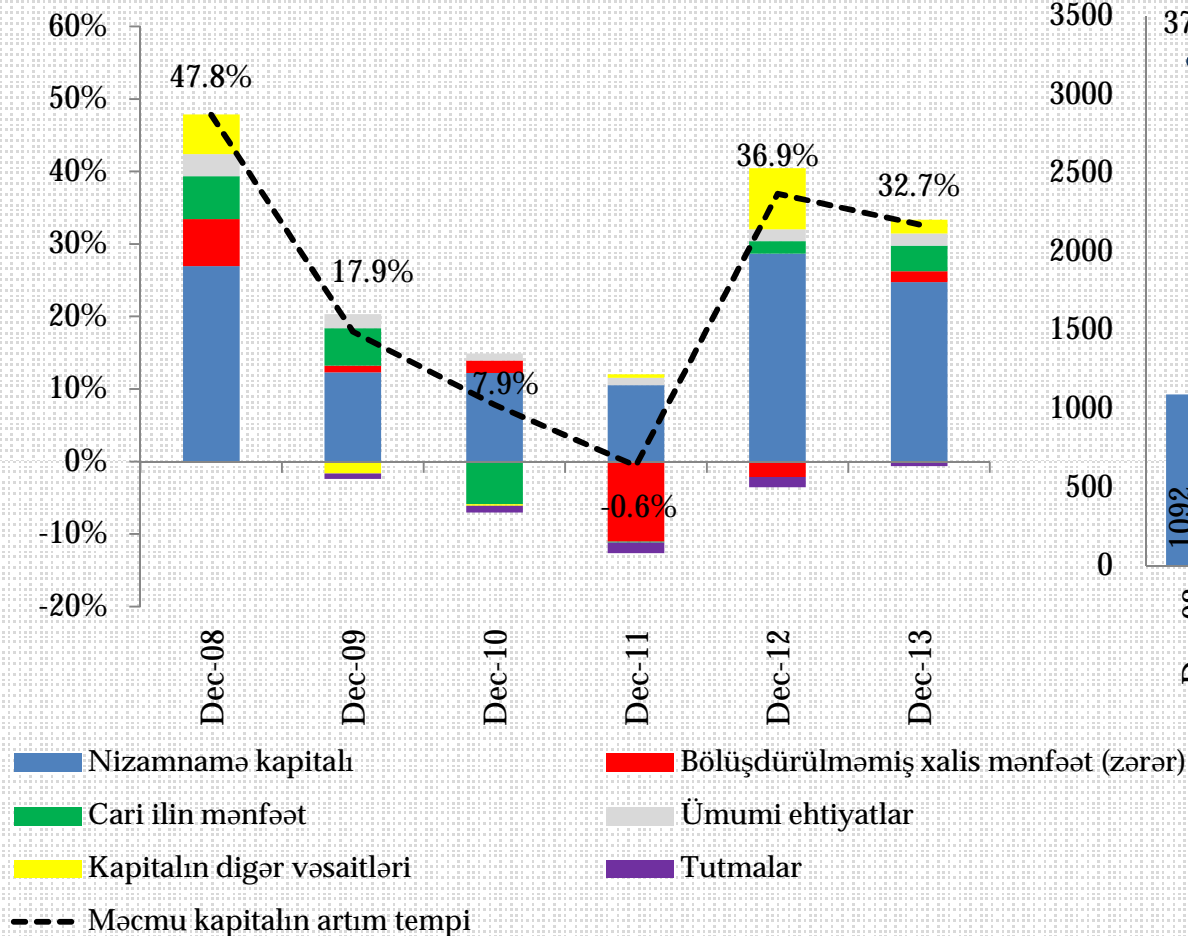
İnterval Tarix	12%-dən aşağı	12% - 16%	16% - 20%	20%-dən yuxarı	Cəmi
01.01.2009	1	10	5	25	41
01.01.2010	4	8	4	26	42
01.01.2011	2	11	3	27	43
01.01.2012	3	10	6	24	43
01.01.2013	2	10	6	25	43
01.01.2014	2	6	9	26	43
01.04.2014	3	5	8	27	43

- Bank sisteminin məcmu kapitalının sürətlə artması kapitallaşmanın nisbi göstəricilərinin yüksəlməsi ilə müşahidə olunur
- Sistem əhəmiyyətli banklar üzrə kapital adekvatlığı əmsalı orta göstərici 2013-cü ilin sonunda 16.7%, digər banklar üzrə isə 28.3% olmuşdur.

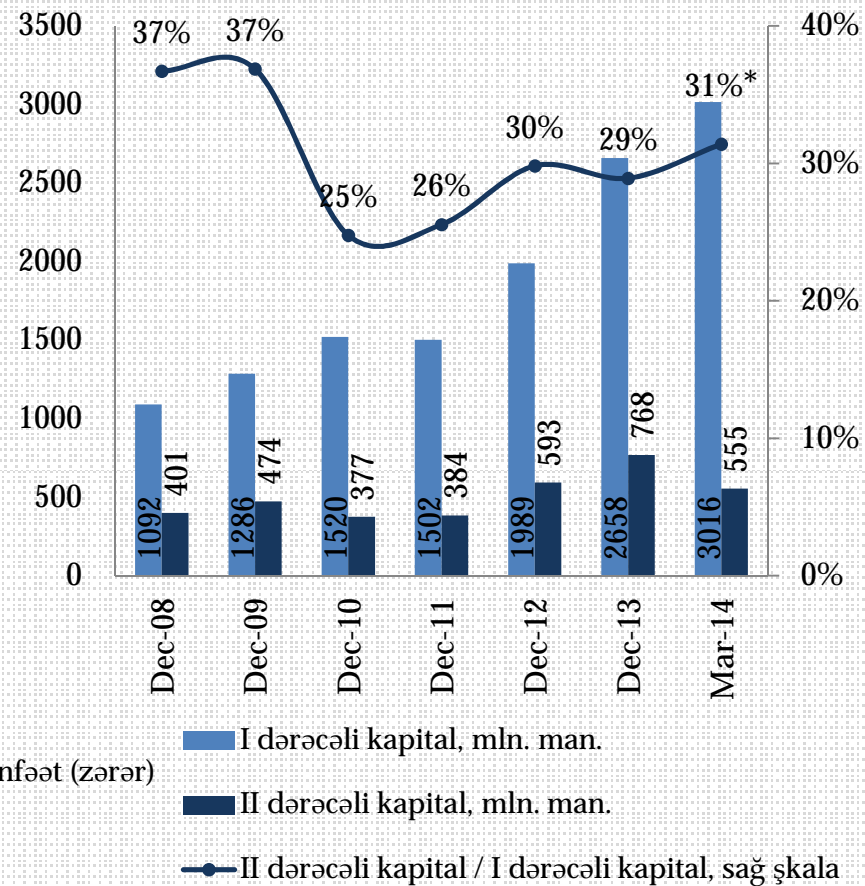
2. Bank sisteminin inkişafı

Bank sisteminin kapitallaşması

Kapitalin artım strukturu

Kapitalin keyfiyyəti

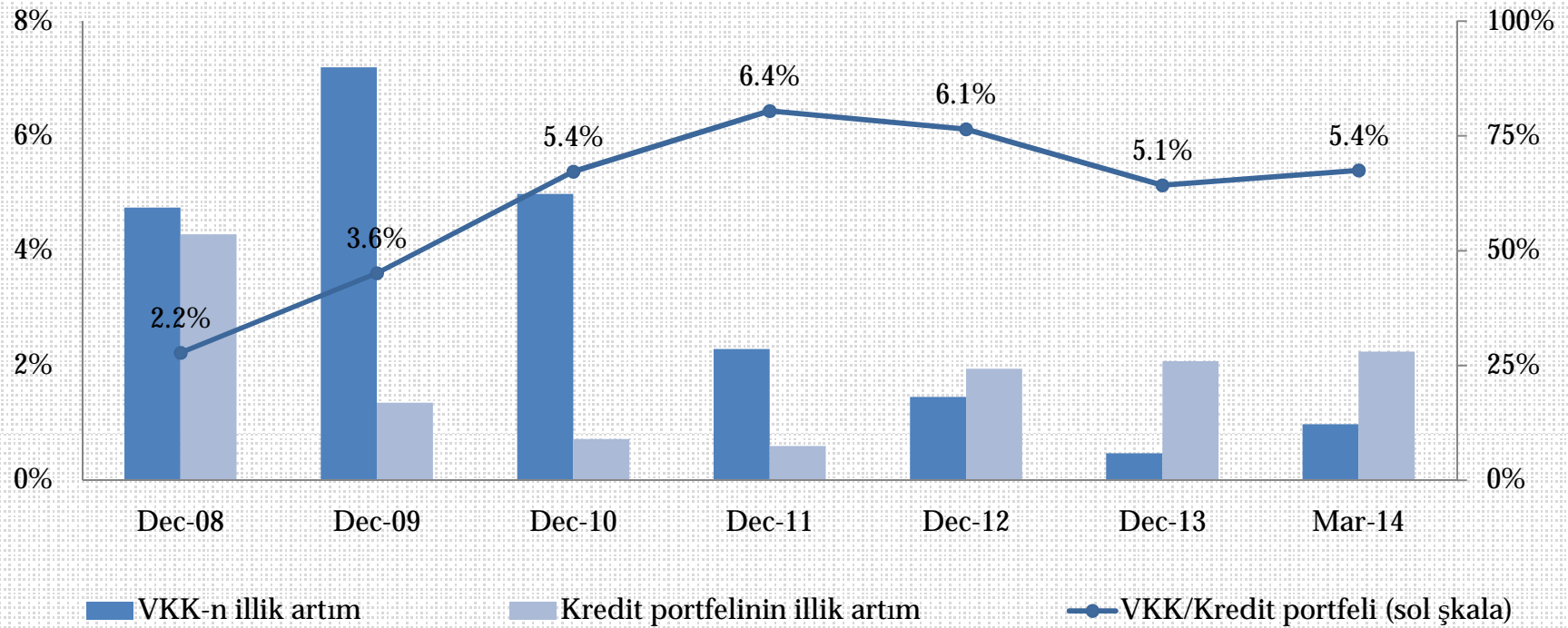
*1-ci rübün mənfəəti illik göstəriciyə getirilib.

- 2013-cü ildə də kapital artımının əsas mənbəyi səhmdar kapitalı olmuşdur (məcmu kapitalın artımında tövhəsi 25%) ki, bu da kapitalın keyfiyyətinə müsbət təsir etmişdir.

2. Bank sisteminin inkişafı

Kredit riski

Kredit portfelinin keyfiyyəti

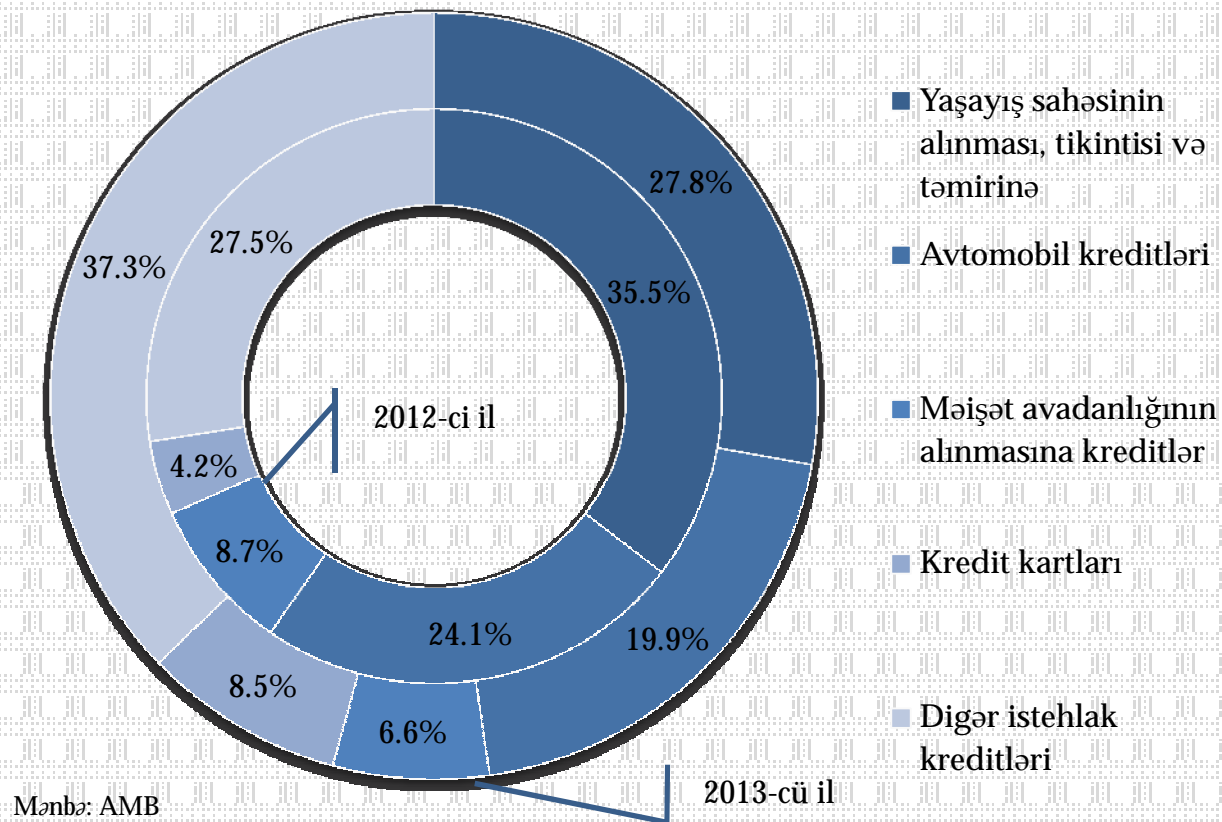

- Vaxtı keçmiş kreditlərin artım tempinin səngiməsi onların portfeldə payının da tarixi maksimum olan 6.4%-dən (2011-ci il) 5.1% enməsinə (2013-cü il) səbəb olmuşdur.
- Problemlı kreditlərin böyük hissəsi 2011-ci ilədək verilmiş kreditlərdır

2. Bank sisteminin inkişafı

Kredit riski

İstehlak kreditlərinin strukturu

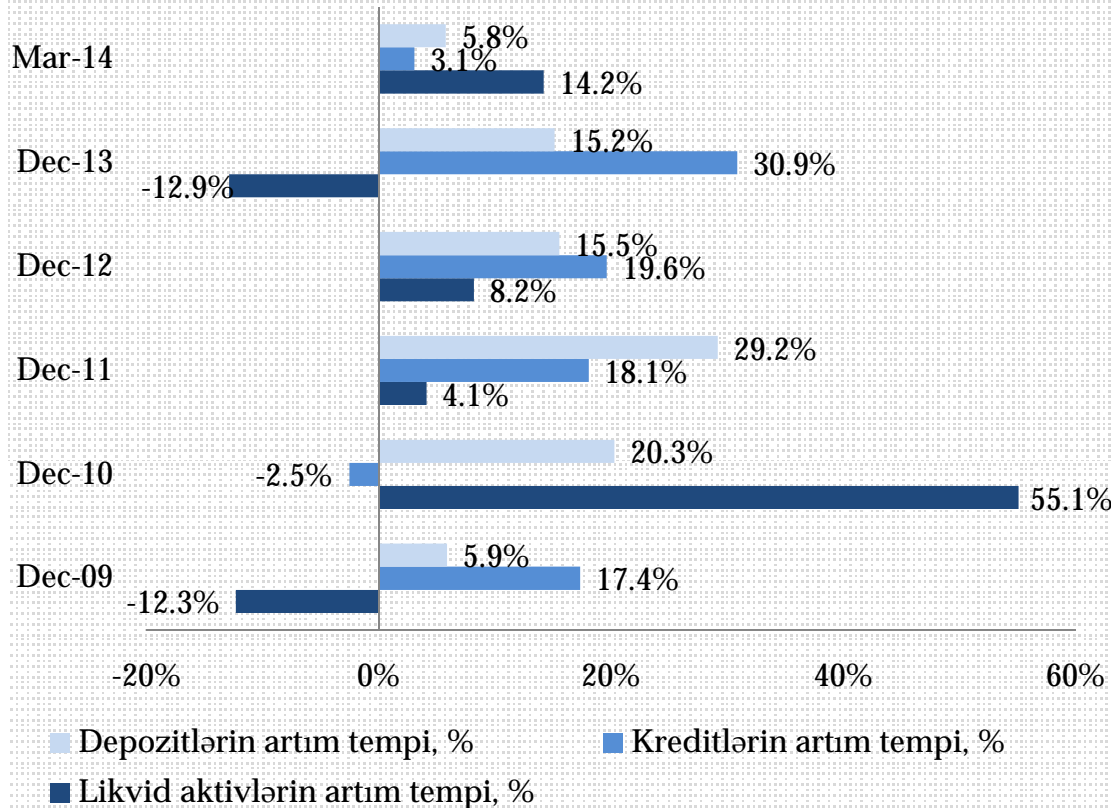
- İl ərzində ipoteka və daşınmaz əmlakla bağlı kreditlərin həcmnin 27% artmasına baxmayaraq onlar üzrə vaxtı keçmiş kreditlərin bu növ kreditlərin ümumi həcmində payı cəmi 3.5% olmuşdur

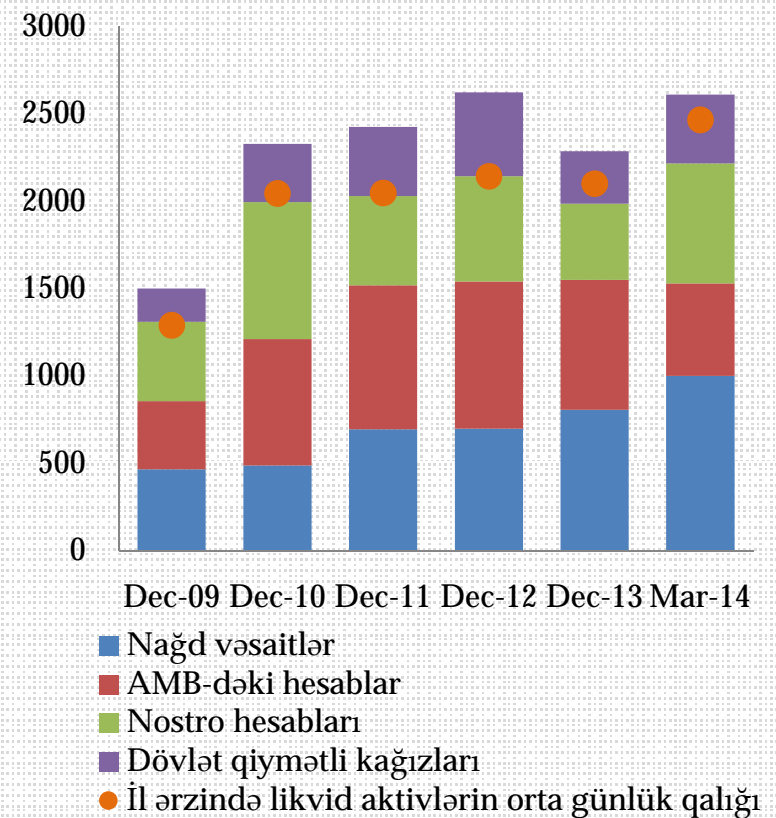
2. Bank sisteminin inkişafı

Likvidlik riski

Bank sisteminin likvidliyinə təsir edən amillərin dinamikası

Likvid aktivlərin strukturu

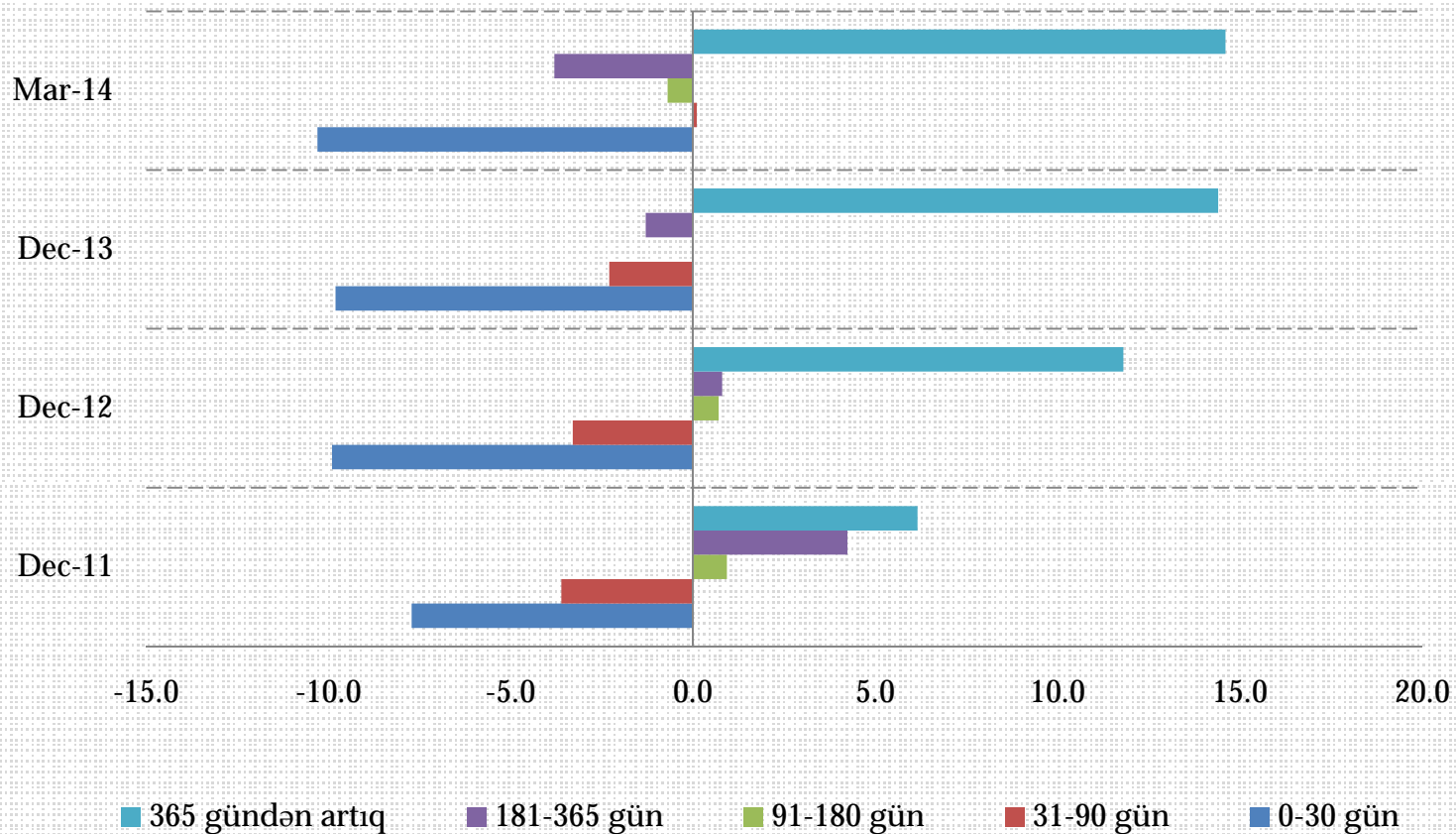

- 2011-ci ildən davam edən kredit ekspansiyasının ötən ildə pik nöqtəsinə (2013-cü ildə artım 30.9%) çatması likvid aktivlərin məbləğinin 12.9% azalmasını şərtləndirmişdir
- Yüksək likvid aktivlərin strukturunda nağd vəsaitlər üstünlük təşkil edir (35%)

2. Bank sisteminin inkişafı

Likvidlik riski

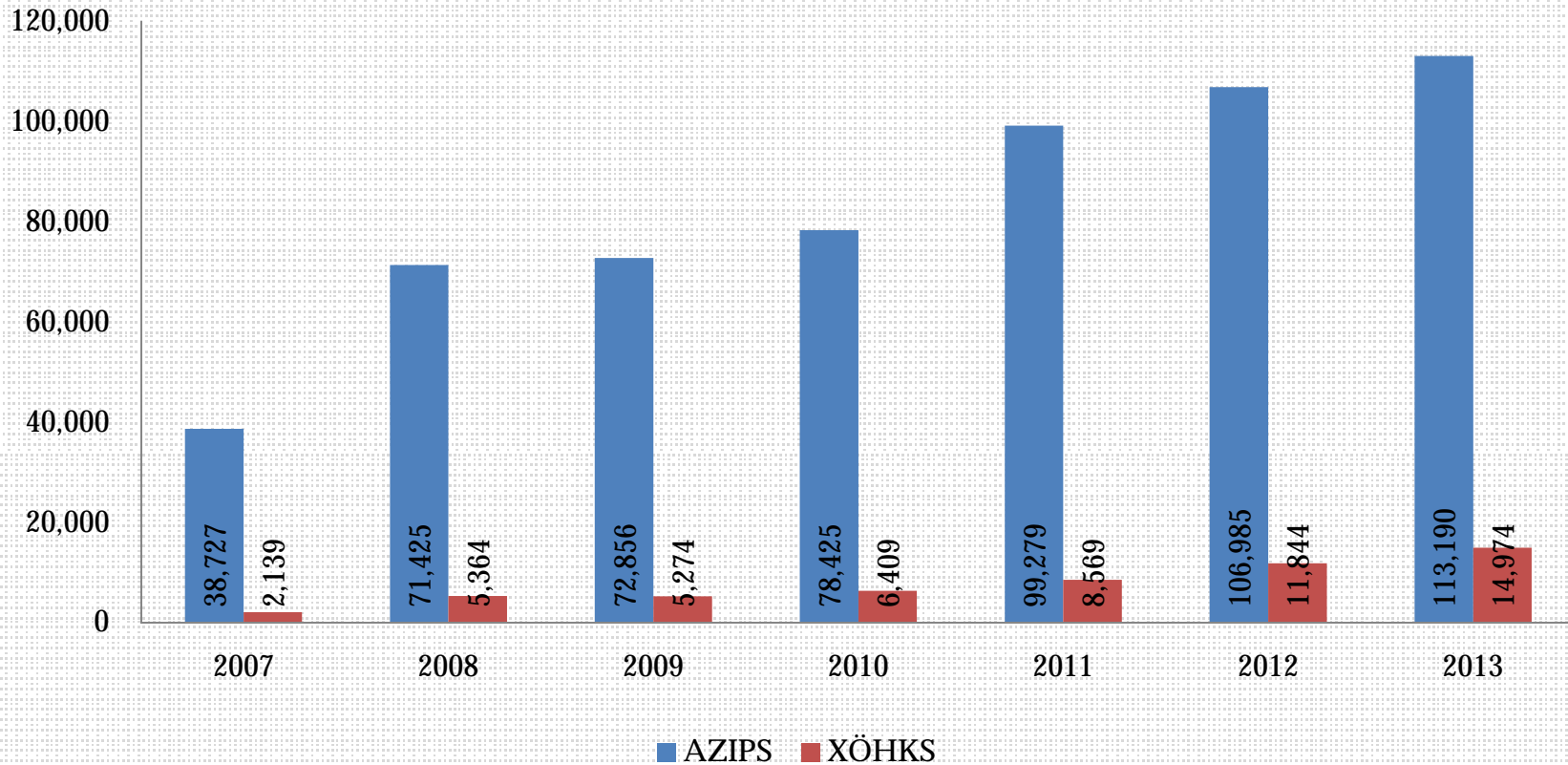
Aktiv və öhdəliklərin müddət fərqi, (aktivlərə nisbətə, %-lə)

- Bank sisteminin yüksək likvidli aktivləri fiziki şəxslərin tələbli depozitlərini bir neçə dəfə üstələyir və fiziki şəxslərin müddətli depozitlərinin əhəmiyyətli hissəsini əhatə edir
- Cari öhdəliklərin artım tempinin likvid aktivlərin artım tempini üstələməsi səbəbindən bank sisteminin ani likvidlik və cari likvidlik əmsalları azalmışdır.

3. Ödəniş sistemləri

AZIPS və XÖHKS sistemləri üzrə emal olunan ödəniş sənədlərinin məbləği, mln. man.

- 2013-cü il və 2014-ci ilin I rübü ərzində ödəniş sistemləri sabit və fasiləsiz fəaliyyəti davam etmişdir.
- Ölkədəki iqtisadi aktivliyə adekvat olaraq Milli Ödəniş Sistemində aparılan əməliyyatların həcmi və sayı artmışdır.

Mənbə: AMB